

Gelijke kansen in het onderwijs

Toegankelijke tekstversie, september 2021

Inleiding

Dit is het dashboard gelijke kansen in het onderwijs. Dit dashboard monitort voor verschillende groepen leerlingen en studenten de overgangen in de gehele onderwijsloopbaan en geeft inzicht in de ontwikkeling van gelijke kansen in het onderwijs. Gelijke kansen definiëren we in dit dashboard als gelijke onderwijsuitkomsten bij een gelijk cognitief niveau. Dat wil zeggen dat we bijvoorbeeld leerlingen met vergelijkbare centrale eindtoetsscore en basisschooladvies volgen bij de overgang naar het voortgezet onderwijs en dat we leerlingen met eenzelfde diploma in het voortgezet onderwijs verder volgen in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs. Voor de indicatie van sociaal economische status gebruiken we in dit dashboard het opleidingsniveau van de ouders als meest onderscheidende indicator.

Leeswijzer: Dit dashboard is ingedeeld in drie blokken, primair, voortgezet en middelbaar en hoger onderwijs. Ieder blok bevat een aantal aanklikbare tegels die het verschil tussen de sociale groepen weergeeft op een bepaalde indicator. Op iedere tegel staat een korte conclusie zodat u in één oogopslag de stand van zaken heeft. Wilt u meer weten over de onderliggende informatie dan kunt doorklikken voor gedetailleerdere gegevens. Tenslotte zijn alle data van de grafieken te downloaden voor eigen gebruik.

Inhoudsopgave

Primair Onderwijs	4
Gemiddelde eindtoetscore naar opleidingsniveau van ouders	4
Basisschooladvies; adviesniveau en verdeling	4
Aandeel leerlingen dat in aanmerking komt voor een heroverweging	6
Bijstelling van de basisschooladviezen	6
Voortgezet onderwijs	7
Stapelaars binnen het VO	7
Positie derde leerjaar VO	8
Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs	10
Positie na 5 jaar	10
Positie na 10 jaar	11
Bestemming in het vervolg onderwijs	12
Stapelaars binnen het vervolgonderwijs	13

Primair Onderwijs

De overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs is een belangrijke stap. Aan het eind van de basisschoolperiode worden leerlingen geadviseerd over het best passende onderwijsniveau op het voortgezet onderwijs. Onderstaande indicatoren tezamen geven een beeld van de verschillen tussen leerlingen aan het eind van de basisschool in prestatie op de eindtoets en het advies dat zij ontvangen. Klik op de tegels voor gedetailleerde informatie.

Gemiddelde eindtoetsscore naar opleidingsniveau van ouders

Prestaties aan het eind van de basisschoolperiode geven inzicht in het cognitief potentieel van leerlingen. Verschillen tussen leerlingen van verschillende sociale achtergronden reflecteren deels verschillen in erfelijke aanleg (nature) en deels sociale verschillen (nurture). Daarom is vooral de ontwikkeling van het verschil tussen deze groepen interessant om te monitoren.

De gemiddelde score op de Centrale Eindtoets (voorheen Cito eindtoets) blijft voor zowel leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders als leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo opleiding hebben afgerond de afgelopen jaren nagenoeg constant. Voor het schooljaar 2019-2020 is er geen eindtoets afgenomen.

Sinds schooljaar 2014-2015 kunnen scholen ook kiezen om de toets van route8 als eindtoets af te nemen. De gemiddelde score op de route8 eindtoets steeg eerst, de afgelopen jaren is er een daling. De verschillen tussen de verschillende opleidingsniveaus van de ouders blijven nagenoeg hetzelfde. Voor het schooljaar 2019-2020 is er geen eindtoets afgenomen.

Sinds schooljaar 2014-2015 kunnen scholen ook kiezen om de IEP-toets als eindtoets af te nemen. De gemiddelde score op de IEP eindtoets daalde eerst voor zowel leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders als leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo opleiding hebben afgerond. De laatste jaren is er echter een stijging te zien waardoor de scores vergelijkbaar zijn met de scores uit schooljaar 2014-2015. Voor het schooljaar 2019-2020 is er geen eindtoets afgenomen.

Basisschooladvies; adviesniveau en verdeling

Aan het eind van de basisschoolperiode krijgen alle leerlingen een advies mee voor het vervolg onderwijs. Verschillen tussen leerlingen van verschillende sociale achtergronden reflecteren deels erfelijke verschillen (nature) en deels sociale verschillen (nurture). Daarom is vooral de ontwikkeling van de verschillen tussen deze groepen interessant om te monitoren. Om het adviesniveau makkelijk te kunnen vergelijken worden de verschillende adviescategorieën omgezet naar numerieke waarden. Daarbij wordt de volgende omzetting gehanteerd; pro=0, vmbo-b=1, vmbo-b/k=1,5, vmbo-k=2, vmbo-k/gt=2,5, vmbo-gt=3, vmbo-gt/havo=3,5, havo=4,

havo/vwo=4,5, vwo=5.

In 2019/20 is het gemiddelde adviesniveau voor leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders 2,67 en dit komt overeen met een advies tussen vmbo-k/gt en vmbo-gt. Het adviesniveau voor deze groep is de afgelopen jaren iets gedaald. Leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders hebben daarentegen een gemiddeld advies van 4,11. Dit is gelijk aan een advies tussen havo en havo/vwo. Dit niveau is de afgelopen jaren nagenoeg stabiel gebleven. Hoewel het adviesniveau in het afgelopen schooljaar voor alle groepen nagenoeg stabiel is gebleven, is dit minder het geval bij leerlingen met ouders die ten hoogste een mbo2 opleiding hebben afgerond. Hierdoor is het verschil tussen groepen leerlingen onverminderd toegenomen.

Een gemiddeld adviesniveau geeft geen inzicht in de verdeling van de verschillende adviescategorieën. Onderstaande grafieken geven de ontwikkeling van de verdeling van de basisschooladviezen naar opleidingsniveau ouders en bieden daarmee meer duiding bij de toegenomen verschillen in adviesniveau.

Ontwikkeling adviesverdeling van leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders

Leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders kregen in toenemende mate een basisschooladvies lager of gelijk aan vmbo-kader. In 2010/2011 kreeg 37% een dergelijk advies, afgelopen schooljaar was dit bijna 42%.

Ontwikkeling adviesverdeling van leerlingen met mbo3-4 opgeleide ouders

Het aandeel dat minimaal een vmbo-gt/havo advies krijgt onder leerlingen met mbo3-4 opgeleide ouders was gedaald van 50% in schooljaar 2010-2011 tot 43% in schooljaar 2014-2015. Na een stijging tot twee jaar geleden is het dit jaar weer gedaald naar 42%. Het aandeel havo/vwo adviezen was tussen de schooljaren 2010-2011 en 2014-2015 gehalveerd terwijl het aandeel vwo adviezen nauwelijks was gestegen, de laatste jaren is er weer een toename te zien in havo/vwo adviezen.

Ontwikkeling adviesverdeling van leerlingen met hbo opgeleide ouders

Het adviesniveau van leerlingen met ouders met een hbo diploma was t/m schooljaar 2014-2015 gedaald terwijl het aandeel dat minimaal een havo advies ontving stabiel net onder de 60% lag. Dit werd veroorzaakt doordat de daling van meervoudige adviezen niet gepaard ging met een evenredige groei van de omliggende enkelvoudige categorieën. Zo was de daling van het aandeel havo/vwo adviezen sterker dan de stijging van het aandeel enkele vwo adviezen. Daarnaast was de groei van het aandeel vmbo-gt adviezen sterker dan te verwachten op basis van de daling van het aandeel vmbo-gt/havo. Na schooljaar 2014-2015 is het aandeel meervoudige adviezen weer toegenomen en is het adviesniveau gestegen. In het laatste jaar lijkt het adviesniveau weer iets te dalen.

Ontwikkeling adviesverdeling van leerlingen met maximaal wo opgeleide ouders

Het adviesniveau van leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders was stabielier dan de andere groepen leerlingen. Het aandeel vwo adviezen is licht afgenomen over de afgelopen vier jaren.

Aandeel leerlingen dat in aanmerking komt voor een heroverweging

Hier wordt het aandeel leerlingen gemonitord dat de eindtoets 1 of meer niveaus beter maken dan het eerste advies dat zij ontvangen van hun leraar. Zowel de prestatie op de eindtoets als het basisschooladvies geven informatie over welk vervolgonderwijs het best passend is bij een leerling. Bij leerlingen die de eindtoets beduidend beter maken dan te verwachten is op basis van het advies dat de leraar in eerste instantie heeft gegeven worden mogelijk kansen onbenut gelaten. Daarom zijn leraren de laatste jaren verplicht om het advies te heroverwegen bij een hogere eindtoetsscore. De heroverweging kan leiden tot een bijstelling van het advies.

Leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders worden vaker lager geadviseerd dan te verwachten is op basis van de eindtoets dan leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders. Met de invoering van de centrale eindtoets in 2014/2015 nam dit toe voor beide groepen maar in sterkere mate voor de groep met maximaal mbo2 opgeleide ouders. In 2015/2016 nam het voor beide groepen weer af, maar in vergelijkbare mate voor leerlingen waarvan de ouders een wetenschappelijke opleiding hebben afgerond. Daarna is er in de laatste jaren weer een toename te zien, met name voor de groepen met mbo opgeleide ouders. In 2019-2020 was er geen heroverweging mogelijk.

Bijstelling van de basisschooladviezen

Het komt voor dat leerlingen hun eindtoets in groep 8 veel beter maken dan je zou verwachten op basis van het eerste advies dat zij hebben gekregen. Leraren zijn in dat geval verplicht het advies te heroverwegen. Deze heroverweging kan leiden tot een bijstelling van het oorspronkelijke advies. Hier wordt de ontwikkeling van het aandeel bijgestelde adviezen gemonitord van de leerlingen die de eindtoets 1 of meer adviesniveaus beter hebben gemaakt.

In schooljaar 2016/17 zijn de adviezen na heroverweging vaker bijgesteld dan in 2015/2016. In 2017-2018 is het aantal bijstellingen iets afgenomen bij de hogere opleidingsniveaus, terwijl er in 2018-2019 weer een toename is. Nog steeds is er geen duidelijk (lineair) verband tussen het aandeel bijstellingen en het opleidingsniveau van ouders.

Voortgezet onderwijs

De plaatsing in het voortgezet onderwijs vanuit het primair onderwijs is een volgende mijlpaal in de onderwijsloopbaan gevolgd door het behaald examen. In het voortgezet onderwijs hoofdstuk monitoren we de doorstroom binnen het voortgezet onderwijs na het behalen van het diploma en de onderwijspositie die leerlingen 2 jaar na instroom in het voortgezet onderwijs bereiken ten opzichte van hun basisschooladvies.

Stapelaars binnen het VO

Een van de compenserende mechanismen in het Nederlandse onderwijsstelsel is de mogelijkheid om na het behalen van het een vo-diploma door te stromen naar een hoger niveau binnen het vo (stapelen van diploma's). Hier wordt de ontwikkeling van het stapelen binnen het voortgezet onderwijs inzichtelijk gemaakt.

Ontwikkeling doorstroom vmbo-basis gediplomeerden naar vmbo kader naar opleidingsniveau ouders

Leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders stromen vaker door binnen het vo na het behalen van een vmbo-basis diploma dan leerlingen met ouders die een mbo opleiding hebben afgerond. Na examens gedaan te hebben in schooljaar 2019/2020 stroomden 4% van de leerlingen met wo en 2% van de leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders door naar vmbo kader. De laatste jaren is er bij bijna alle opleidingsniveaus een daling te zien in de doorstroom van vmbo basis naar kader.

Ontwikkeling doorstroom vmbo-gt gediplomeerden naar de havo naar ouderlijk opleidingsniveau

Met name leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders en in mindere mate leerlingen met hbo opgeleide ouders stromen na het behalen van een vmbo-gt diploma door naar de havo. Het aandeel onder leerlingen met mbo4 of lager opgeleide ouders is vergelijkbaar met elkaar. De verschillen zijn redelijk stabiel over de tijd, de laatste jaren is er in het algemeen een daling te zien in de doorstroom van vmbo-gt naar havo.

Ontwikkeling doorstroom havo gediplomeerden het vwo naar ouderlijk opleidingsniveau

Met name leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders stromen na het behalen van een havo diploma door naar het vwo. Het aandeel leerlingen dat met een havo diploma doorstroomt naar het vwo is onder leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders gemiddeld over de jaren ongeveer twee en half keer hoger dan onder leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2 diploma hebben behaald. De verschillen tussen de leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders en de andere groepen zijn stabiel over de jaren, de laatste jaren is er een stijging te zien in de doorstroom havo naar vwo bij de lagere opleidingsniveaus.

Positie derde leerjaar VO

Met name leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders stromen na het behalen van een havo diploma door naar het vwo. Het aandeel leerlingen dat met een havo diploma doorstroomt naar het vwo is onder leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders gemiddeld over de jaren ongeveer twee en half keer hoger dan onder leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2 diploma hebben behaald. De verschillen tussen de leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders en de andere groepen zijn stabiel over de jaren, de laatste jaren is er een stijging te zien in de doorstroom havo naar vwo bij de lagere opleidingsniveaus.

Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisschooladvies voor leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders per instroomcohort

Leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders stromen vaker af dan op ten opzichte van hun basisschooladvies. Er is dus sprake van netto afstroom. Deze netto afstroom neemt af over de tijd tot schooljaar 2017-2018 en dan is de opstroom zelfs iets hoger. Daarna neemt het weer iets toe. Het verschil met leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders is de afgelopen jaren afgenomen. Een afnemende afstroom betekent overigens niet automatisch dat deze groep leerlingen op een hoger niveau onderwijs volgt. Immers er wordt een vergelijking gemaakt met het basisschooladvies en dus moet ook de ontwikkeling van het basisschooladvies worden meegenomen.

Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisschooladvies voor leerlingen met mbo3-4 opgeleide ouders per instroomcohort

Leerlingen met mbo3-4 opgeleide ouders stromen in 2019/2020 ongeveer even vaak op als af ten opzichte van het niveau van hun basisschooladvies. In eerdere jaren was er sprake van meer afstroom dan opstroom. Het verschil met de wetenschappelijk opgeleide ouders is de afgelopen jaren afgenomen. Een afnemende afstroom en toenemende opstroom betekent overigens niet automatisch dat deze groep leerlingen op een hoger niveau onderwijs volgt. Immers er wordt een vergelijking gemaakt met het basisschooladvies en de dus moet ook de ontwikkeling van het basisschooladvies worden meegenomen.

Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisschooladvies voor leerlingen met hbo opgeleide ouders per instroomcohort

Leerlingen met hbo opgeleide ouders stromen, in tegenstelling tot leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders, vaker op dan af ten opzichte van hun basisschooladvies. Er is dus sprake van netto opstroom. Deze netto opstroom is nagenoeg constant. Een toenemende opstroom betekent overigens niet automatisch dat deze groep leerlingen op een hoger niveau onderwijs volgt. Immers er wordt een vergelijking gemaakt met het basisschooladvies en de dus moet ook de ontwikkeling van het basisschooladvies worden meegenomen

Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisschooladvies voor leerlingen met wo opgeleide ouders per instroomcohort

Leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders stromen het minst vaak af en realiseren de grootste netto opstroom ten opzichte van het basisschooladvies. Deze netto opstroom steeg over de tijd, de laatste jaren is het redelijk constant. De toename is echter kleiner dan onder de andere groepen leerlingen waardoor de verschillen met deze groepen kleiner worden over de tijd. Deze afname wordt deels veroorzaakt door de daling van het basisschooladviezen voor de groepen met niet wetenschappelijk opgeleide ouders.

Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs

Het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs vormt het sluitstuk van de onderwijsloopbaan. In dit hoofdstuk zoomen we in op de vervolgloopbaan van de vo-gediplomeerden in het mbo, hbo en wo. Dit doen we aan de hand van vier indicatoren. We monitoren de directe doorstroom vanuit het voortgezet onderwijs, de doorstroom na het behalen van een diploma, en het niveau dat studenten bereiken 5 en 10 jaar na uitstroom uit het voortgezet onderwijs.

Positie na 5 jaar

Met een voortgezet onderwijsdiploma op zak vervolgen de meeste leerlingen hun schoolloopbaan. Verschillende routes kunnen leiden tot hetzelfde diploma in het vervolg van de schoolloopbaan. Hier wordt, ongeacht de route, per diplomacohort gemonitord in hoeverre de onderwijsuitkomst 5 jaar na het behalen van het eerste diploma in het voortgezet onderwijs structureel verschilt tussen leerlingen uit verschillende sociale milieus met een vergelijkbaar vo diploma.

Ontwikkeling onderwijspositie na 5 jaar vmbo-basis gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op mbo3 niveau of hoger naar opleiding ouders

Het aandeel leerlingen dat 5 jaar na het behalen van een vmbo-basis diploma onderwijs volgt of uitgestroomd is met een diploma op minimaal mbo3 niveau is hoger als ouders wetenschappelijk opgeleid zijn. Het verschil tussen de groepen is redelijk stabiel.

Ontwikkeling onderwijspositie na 5 jaar vmbo-kader gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op mbo4 niveau of hoger naar opleiding ouders

Het aandeel leerlingen dat 5 jaar na het behalen van een vmbo-kader diploma minimaal mbo4 onderwijs volgt of uitgestroomd is met minimaal een mbo4 diploma is hoger onder leerlingen met ouders met een hoger onderwijs diploma dan bij leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2 diploma hebben behaald. De verschillen tussen leerlingen met maximaal mbo2- en mbo3-4 opgeleide ouders zijn klein. De verschillen over de tijd tussen de groepen laten geen duidelijke trend zien.

Ontwikkeling onderwijspositie na 5 jaar vmbo-gtl gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op hbo niveau of hoger naar opleiding ouders

Ruim 30 procent van de vmbo-gt gediplomeerden met ouders die een mbo2 opleiding hebben afrend volgt na 5 jaar onderwijs op hbo of wo niveau. Dit percentage is ongeveer 15 procent hoger onder leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders. Het verschil fluctueert over de tijd.

Ontwikkeling onderwijspositie na 5 jaar havo gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op wo niveau of hoger naar opleiding ouders

Het aandeel havisten dat na 5 jaar wetenschappelijk onderwijs volgt of op dat niveau het onderwijs gediplomeerd verlaat is onder leerlingen met maximaal mbo2 en mbo3-4 opgeleide ouders vergelijkbaar. Havisten met ouders die een hbo/wo opleiding hebben afgerond volgen vaker wetenschappelijk onderwijs. Het verschil is stabiel over de jaren, in de laatste jaren was vooral bij leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders een stijging te zien maar dat lijkt weer af te vlakken.

Ontwikkeling onderwijspositie na 5 jaar vwo gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op wo niveau of hoger naar opleiding ouders

Niet verwonderlijk volgen veel vwo gediplomeerden onderwijs op wetenschappelijk niveau. Na 5 jaar zijn er wel verschillen naar ouderlijk opleidingsniveau. Studenten met hbo/wo opgeleide ouders hebben 5 jaar na het halen van een vwo diploma vaker een wo diploma behaald of volgen nog onderwijs op dat niveau dan studenten met mbo opgeleide ouders. Het aandeel stijgt licht onder alle groepen en het verschil tussen de groepen is daarom stabiel over de tijd.

Positie na 10 jaar

Met een voortgezet onderwijsdiploma op zak vervolgen de meeste leerlingen hun schoolloopbaan. Verschillende routes kunnen leiden tot hetzelfde diploma in het vervolg van de schoolloopbaan. Hier wordt, ongeacht de route, per diplomacohort gemonitord in hoeverre de onderwijspositie 10 jaar na het behalen van het eerste diploma in het voortgezet onderwijs structureel verschilt tussen leerlingen met een vergelijkbaar vo diploma maar met een verschillend opleidingsniveau van de ouders.

Ontwikkeling onderwijspositie na 10 jaar vmbo-basis gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op mbo3 niveau of hoger naar opleiding ouder

Het aandeel leerlingen dat 10 jaar na het behalen van een vmbo-basis minimaal een mbo3 diploma behaalt of nog steeds onderwijs volgt op dat niveau is ruim 10 procentpunten hoger onder studenten met hbo/wo opgeleide ouders dan onder studenten met maximaal mbo2 ouders.

Ontwikkeling onderwijspositie na 10 jaar vmbo-kader gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op mbo4 niveau of hoger naar opleiding ouders

Het aandeel leerlingen dat 10 jaar na het behalen van een vmbo-kader minimaal een mbo4 diploma behaalt of nog steeds onderwijs volgt op dat niveau is hoger onder studenten met hbo/wo opgeleide ouders dan onder studenten met maximaal mbo2 ouders.

Ontwikkeling onderwijspositie na 10 jaar vmbo-gtl gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op hbo niveau of hoger naar opleiding ouders

Vmbo-gt gediplomeerden met hbo/wo opgeleide ouders behalen na 10 jaar ongeveer anderhalf

keer vaker een hbo diploma of volgen nog onderwijs op hbo niveau dan leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2 opleiding hebben afgerond.

Ontwikkeling onderwijspositie na 10 jaar havo gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op wo niveau of hoger naar opleiding ouders

Van de havisten met mbo opgeleide ouders behaalt na 10 jaar een kleinere groep een wetenschappelijk onderwijs diploma of volgt nog onderwijs op dat niveau dan van havisten met ouders die hoger onderwijs hebben genoten. Vooral bij de lage opleidingsniveaus ligt het percentage in schooljaar 2006-2007 hoger dan bij de latere schooljaren.

Ontwikkeling onderwijspositie na 10 jaar vwo gediplomeerden. Aandeel onderwijs volgend of behaald op wo niveau of hoger naar opleiding ouders

Het rendement van vwo gediplomeerden na 10 jaar is hoger wanneer studenten ouders hebben die zelf een hoger onderwijs diploma hebben behaald.

Bestemming in het vervolg onderwijs

Na het behalen van het eerste diploma in het voorgezet onderwijs staan leerlingen voor de keus of ze doorstromen naar het vervolg onderwijs (mbo, hbo of wo) of dat ze zij hun schoolcarrière vervolgen in het voorgezet onderwijs. Hier wordt gemonitord in hoeverre er structurele verschillen in uitstroombestemming zijn tussen leerlingen met vergelijkbare diploma's uit verschillende sociale milieus.

Ontwikkeling directe doorstroom vmbo-basis gediplomeerden naar mbo2, naar opleidingsniveau ouders

In toenemende mate stromen vmbo-basis gediplomeerden door naar niveau 2 in het mbo. In het laatste jaar lijkt het iets af te vlakken. Er is geen duidelijke samenhang met het opleidingsniveau van de ouders.

Ontwikkeling directe doorstroom vmbo-kader gediplomeerden naar mbo4, naar opleidingsniveau ouders

Er is een duidelijke samenhang tussen het ouderlijke opleidingsniveau en de doorstroom van vmbo-kader gediplomeerden naar mbo4. Leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders stromen na het behalen een vmbo-kader diploma vaker door naar mbo4 dan leerlingen met mbo opgeleide ouders. Voor beide groepen neemt dit toe waardoor de verschillen over de tijd redelijk constant zijn.

Ontwikkeling directe doorstroom vmbo-gtl gediplomeerden naar mbo4, naar opleidingsniveau ouders

Alle groepen leerlingen die een vmbo-gt diploma hebben behaald stromen in toenemende mate door naar niveau 4 en in afnemende mate naar niveau 3 in het mbo. Leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders stromen minder vaak door naar mbo4. Dit wordt veroorzaakt doordat deze groep leerlingen vaker kiest voor een vervolg in het voortgezet onderwijs. Het verschil tussen de groepen fluctueert.

Ontwikkeling directe doorstroom havo gediplomeerden naar hbo naar opleidingsniveau ouders

Havo gediplomeerden met hbo/wo opgeleide ouders stroomden minder vaak direct door naar het hbo dan leerlingen van mbo opgeleide ouders. De laatste jaren lijkt het verschil minder te worden. De oorzaak is dat leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders vaker voor een vervolg in het vo kiezen en vaker een tussenjaar opnemen. Verder is het gevolg van de invoering van het leenstelsel te zien, namelijk in de jaren voor de invoering is de directe doorstroom duidelijk hoger (boeggolf-effect).

Ontwikkeling directe doorstroom havo gediplomeerden naar hbo naar opleidingsniveau ouders

Vwo gediplomeerden van hbo/wo opgeleide ouders stromen vaker direct door naar het wo dan leerlingen met mbo opgeleide ouders. Het verschil tussen de groepen is redelijk stabiel over de tijd.

Stapelaars binnen het vervolgonderwijs

Hier wordt de ontwikkeling van het stapelen binnen het vervolgonderwijs inzichtelijk gemaakt: één van de compenserende mechanismen in het Nederlandse onderwijsstelsel is de mogelijkheid om na het behalen van het een mbo of hbo diploma door te stromen naar een hoger niveau (stapelen van diploma's).

Ontwikkeling doorstroom mbo2 gediplomeerden naar mbo3 of hoger, naar ouderlijk opleidingsniveau

Het merendeel van de studenten stroomt na een mbo2 diploma door naar een hoger niveau. De verschillen tussen groepen studenten naar ouderlijk opleidingsniveau zijn, vooral in het laatste jaren, niet heel erg groot.

Ontwikkeling doorstroom mbo3 gediplomeerden naar mbo4, naar ouderlijk opleidingsniveau

Het aandeel studenten dat na een mbo3 diploma doorstroomt is de afgelopen jaren afgenomen onder alle groepen leerlingen. De verschillen tussen de groepen zijn iets afgenomen.

Ontwikkeling doorstroom mbo4 gediplomeerden naar hbo naar ouderlijk opleidingsniveau

Het aandeel studenten dat na het behalen van een mbo4 diploma naar het hbo doorstroomt was onder alle groepen gedaald, maar is in het afgelopen jaar weer licht gestegen. De verschillen zijn redelijk constant gebleven.

Ontwikkeling doorstroom hbo gediplomeerden naar wo naar ouderlijk opleidingsniveau

Het aandeel studenten dat na het behalen van een hbo diploma naar het wo doorstroomt is licht gestegen. Het verschil tussen de groepen studenten fluctueert in de tijd.